

A jogászképzés, a jogi stúdiók oktatása nagy múltra tekint vissza Magyarországon; a református jogászképzés fiatalabb. Az ehhez vezető utat egyesek áldozatos munkával egyengették. Ők azok, akik megalapozták a múltat, és érdemet szereztek a jövő előkészítésében: igazi szellemi elődök, napjainkban tisztelettel érdemlő tudós példaképek. A Károli Gáspár Református Egyetem kiadásában megjelent, Köbel Szilvia által szerkesztett tanulmánykötet az ő életútjukat és a református jogászképzés elindítása érdekében végzett tevékenységüket mutatja be. A könyv az Egyetem harmincadik, az Állam- és Jogtudományi Kar huszonötödik születésnapjának tiszteletére jelent meg. A kötetet alkotó egyes tanulmányokat maguk a kar oktatói írták, mindegyik tanulmány egy-egy személyt mutat be. A borítón a szellemi elődök arcképcsarnokát látjuk, a képek a könyv lapjain is felbukkannak az értéket hordozó érdekes tanulmányok előtt. A könyvben szereplő személynevek keresetőségét névmutató segíti.

Trócsányi László rektor ajánlásában hangsúlyozza a jog és a hit közötti kapcsolat megtartó erejét, és rámutat, hogy a kötetben megjelenített magyar református tudósok igazi szolgálatnak tekintették hivatásukat. Emlékeztet a közös értékválasztás fontosságára és a református jogász küldetésére. Vékás Lajos akadémikus előszavában méltatja a Kecskeméti Református Jogakadémia tanárait, akik az intézmény rangját adták. Kiemeli a szellemi elődök, tudósok helyzetét, és utal rá, hogy a református jogászképzés jelenétők tették lehetővé.

A kötet első része a Kecskeméti Református Jogakadémia tudós és az egyházi életben is fontos szerepet vállaló tanárainak élettörténetét, tudományos munkásságát, egyházi kötődését mutatja be. Ezekben a tanulmányokban megjelenített személyeket nem csak a kecskeméti jogakadémia vagy egyházi kapcsolódásuk köti össze. Valamennyiüknek szívügye volt az ifjúság nevelése, öröm volt számukra a tanítás, fontosnak tartották a tevékeny közösségi létet, és sokat tettek ezek előmozdításáért. Embertársaik iránti tiszteletük és hazaszeretetük példaértékű volt, ezért sokak tisztelték és szerették őket. Stipta István (*Beliczay Jónás [1847–1890]*) a Beliczay Jónásról szóló tanulmányában bemutatja a kevésbé ismert római jogász változatos tudományos tevékenységét és tanári hitvallását, melyben központi elem volt a nevelés. Az írás különösen értékes részét képezi Beliczay korát megelőző nézeteinek ismertetése – ilyen volt például a halálbüntetés eltörlése és az esküdtzék intézményének széles körű alkalmazásának szorgalmazása –, valamint annak bemutatása, hogy ho-

Szecsei Péter*

Tudósok a református jogászképzés szolgálatában

Köbel Szilvia (szerk.): *Úton a református jogászképzés felé:*

Szellemi elődök, tudós példaképek.

Budapest, 2024. Károli Gáspár Református Egyetem,

L'Harmattan Kiadó, 328 p.

ISBN: 9789636460853

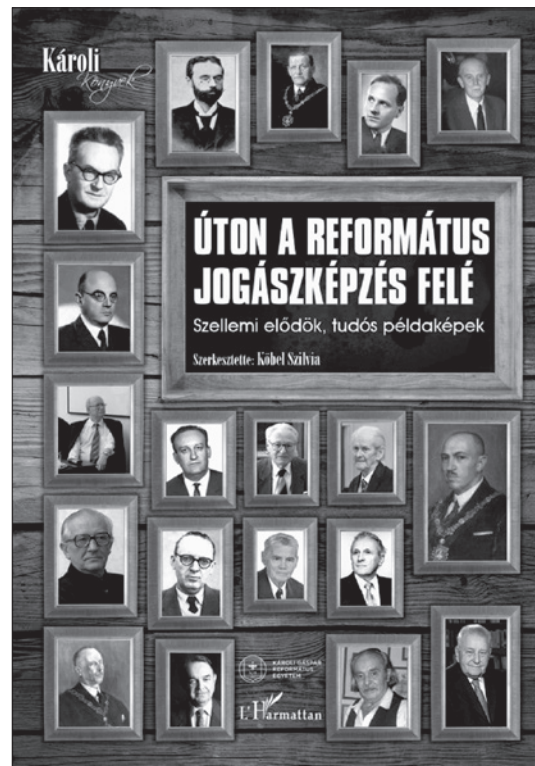
gyan értelmezte a reformáció folyamatát, és milyen egyedi meglátásai voltak a római jog szellemiségét illetően. Dezső Gyula életét feldolgozó tanulmányában Nagy Péter (*Dezső*

Gyula [1887–1972]) rámutat,

hogy a tudományos tevékenység mellett az ifjúság oktatása és nevelése Dezső egész életét kitöltötte, és jelentős oktatás-

szervezési munkásságot is kifejtett. Gergely György értékes szakmai és társadalmi munkásságát Jakab Éva (*Gergely György [1875–1928]*) mutatja be. A tanulmány fontos tény emel ki, amikor jelzi, hogy a római jog oktatása Gergely kora óta hasonló, a hallgatók középfokú ismereteivel kapcsolatos problémákkal szembesül. Miközben Homicskó Árpád (*Joó Gyula [1876–1945]*) Joó Gyula oktatással kapcsolatos munkásságát ismerteti, megemlíti szociális érzékenységét és a kecskeméti jogakadémia védelmében tett erőfeszítéseit. A tanulmány érdekes részét képezik Joó Gyula dékáni székfoglalójából vett hosszabb részek. Stipta István (*Kovács Pál [1855–1915]*) a következő, Kovács

Árpádól szóló tanulmányába több idézetet is beemel. Ezek a részek lelkes, magával ragadó vagy az olvasást gondolkodásra ösztönző szavak. Az egyikben Kovács Pál felhívja a figyelmet, hogy a tanárnak (oktatónak) az oktatás mellett a szakirodalomban is alkotnia kell, hiszen így tud eleget tenni tudományos hivatásának. Egy másik idézetben olvashatjuk

* Szecsei Péter, demonstrátor, egyetemi hallgató, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Jogtörténeti Tanszék. ORCID: 0009-0001-7484-9248

emberi és tanári hitvallását is. Rácz Béla szintén példaértékű munkásságát ugyancsak róla szóló vagy tőle vett idézetek, tudósítások, újságcikkkrészletek segítségével mutatja be Schlachta Boglárka (*Rácz Béla [1875–1945]*).

A kötet második része az akadémiai és egyetemi élet 1945 utáni időszakának református szellemiségű kiemelkedő egyéniségeiről szól. Ők azok, akik a háború utáni időszak megpróbáltatásainak ellenállva továbbvitték és őrizték a hagyományokat. A második rész első tanulmánya Tóth J. Zoltán (*Bibó István [1911–1979]*) tollából született; Bibó István életútját tekinti át. A bevezető bekezdésben Bibó szabadságszereteten alapuló ars poeticájához kapcsolódó gondolatokkal találkozunk. Amikor Stipta István (*Buza László [1885–1969]*) Buza László tanári habitusát mutatja be, idézetek beszúrásával átadja a szót neki. Számára kiemelkedően fontos volt, hogy közvetlen kapcsolatot alakítson ki a hallgatókkal, és aktív magatartásra ösztönözze őket az órákon. Buza László tudományos munkásságát illetően a tanulmány kiemeli magas szintű történelmi ismereteit, utalva például a magyar királykoronázás közjogi jelentőségével kapcsolatos álláspontjára. Miskolczi-Bodnár Péter (*Harmathy Attila [1937–2022]*) sorait olvasva élőszt halunk, ahogy egykori tanárára, Harmathy Attilára emlékezik. Szakirodalmi tevékenységének áttekintése során kiemeli változatos témáit és műfaji sokszínűségét. Herczegh Géza munkásságát Kovács Péter (*Herczegh Géza [1928–2010]*) a műveiből vett olyan idézetek segítségével vázolja fel, amelyek „máig időtálló gondolatokat tartalmaznak”. Czine Ágnes (*Király Tibor [1920–2021]*) Király Tiborról írt tanulmányát az egyházi kötődéssel indítja, és küldetesként jelöli meg a keresztyén családba érkezést. A szerző olvasmányos formában emlékezik a Király Tiborral való találkozásaira, és kiemeli szerepét a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának alapításában. A következő tanulmányban Trócsányi László (*Kovács István [1921–1990]*) kitér arra, hogy Kovács István hogyan viszonyult a szocialista politikai rendszerhez, hogyan határolódott el tőle elméleti írásaiban. A fejezet különösen értékes része, amikor a szerző ismerteti Kovács István elméletét az állam és a társadalom kapcsolatáról. Nagy Lajos a jogi szakbibliográfia fejlesztése érdekében hatalmas munkát végzett. Róla szóló tanulmányában Stipta István (*Nagy Lajos [1911–1986]*) emellett kiemeli azt a kevésbé ismert tény, hogy a jogi informatika megalapozásában is szerepet vállalt. A tanulmány Nagy Lajos tudományos előmenetelével kapcsolatban az olvasóban némi derűt keltő összefüggésben utal arra, hogy a kandidátusi fokozathoz szükséges szakmai vizsgáján kitűnő válaszokat adott, míg a dialektikus és történelmi materializmus vizsgán csupán a „jó” értékelést érte el. A következő tanulmányban tanáráról és munkatársáról, Ruszoly Józsefről ír Stipta István (*Ruszoly József [1940–2017]*). Személyes élményei mellett megjeleníti Ruszoly József gyors és precíz munkavégzését, munkássága tematikai sokszínűségét, kiemelkedő mindennapi teljesítményét és a levéltári kutatás fontosságát. Szabó József megpróbáltatásokkal teli életútját és szakmai pályá-

futását meghatározta a reformátusság, az elveit való kiállítás és a szerénység – mutat rá tanulmányában Trócsányi László (*Szabó József [1909–1992]*), aki személyes élményként osztja meg, hogy Szabó József állandó levelezőpartnerre volt édesapjának, id. Trócsányi Lászlónak. A következő tanulmányból, amely szintén Trócsányi László (*Szentpéteri István [1926–2002]*) tollából származik, többek között megtudhatjuk, hogy Szentpéteri Istvánnak milyen nézetei voltak a képviselői és a közvetlen demokrácia kapcsolatát illetően. Emellett Trócsányi László leírja itt, hogy Szentpéteri a politikára kívülről tekintett, és a hozzá kapcsolódó személyes élményeire is kitér. Id. Trócsányi László saját visszaemlékezéseit is felhasználja az ő pályafutásának bemutatásához Stipta István (*id. Trócsányi László [1912–1996]*); írása zárógondolataként pedig utal arra, hogy id. Trócsányi László tevékenysége „ajándék és nyereség az ifjúság számára”.

A tanulmánykötet harmadik, utolsó része a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának elhunyt alapítóit, professzorait, dékánjait mutatja be négy tanulmány segítségével. Örökségük továbbra is hatással van a jelenlegi oktatási gyakorlatra. Barátossy Jenőről szóló írást Fábian Ferenc (*Barátossy Jenő [1926–2020]*) személyes hangvétellel teszi érdekessé, értékessé és különösen olvasmányossá. Barátossynak nagy szerepe volt az Egyetem alapításában – például az alapító okirat összeállításával és az egyházi kötődés kifejezésével. Mérnökember lévén terveket készített az újpesti székhelyű ÁJK kampuszfejlesztéséhez is. Lőrincz Lajos munkásságát ismertette Rixer Ádám (*Lőrincz Lajos [1935–2010]*) külön kiemeli az összehasonlító közigazgatás művelését. A tanulmányban néhol felbukkan egy-egy utalás Lőrincz Lajos derűs személyiségére és problémamegoldó képességére, mellyel mindig, de különösen dékáni éve alatt szolgálta a Kar közösségét. Szabó Andrásra mint a kriminológia atyjára emlékezik Domokos Andrea (*Szabó András [1928–2011]*). Tanulmányában hangsúlyozza Szabó Andrásnak a kriminológia önálló diszciplínává alakulásában betöltött szerepét, és felsorakoztat számos általa megfogalmazott büntetőjogi alapelvet. Tóth Károlynak, a jogi kar alapító dékánjának életútját Szabó Imre (*Tóth Károly [1945–2021]*) magával ragadó stílusban, visszaemlékezéseket is segítségül hívva mutatja be. Emlékeztet az oktatási szervezet kialakításának hangsúlyos kérdéseire, és méltatja a Kar közösségének összetartó erejét. A kötet ezzel a tanulmánnyal zárul.

A könyv a jogot, a református hagyományt, a történelmet és az oktatást ötvözi, így jól hasznosítható forrás a református jogi oktatás története iránt érdeklődők számára. A személyes visszaemlékezések, valamint az életrajzok áttekintése életre kelti a történelmet. A bemutatott személyek munkássága és élete példát ad a ma oktatóinak, kutatóinak, hallgatóinak. Tudományuk és emberségük arra ösztönöz, hogy tisztelve az örökségüket, vállaljunk szerepet a jövő előkészítésében, és ennek érdekében szellemiségüket követve tudjunk szolgálatot tenni ott, ahol erre lehetőségünk van.

